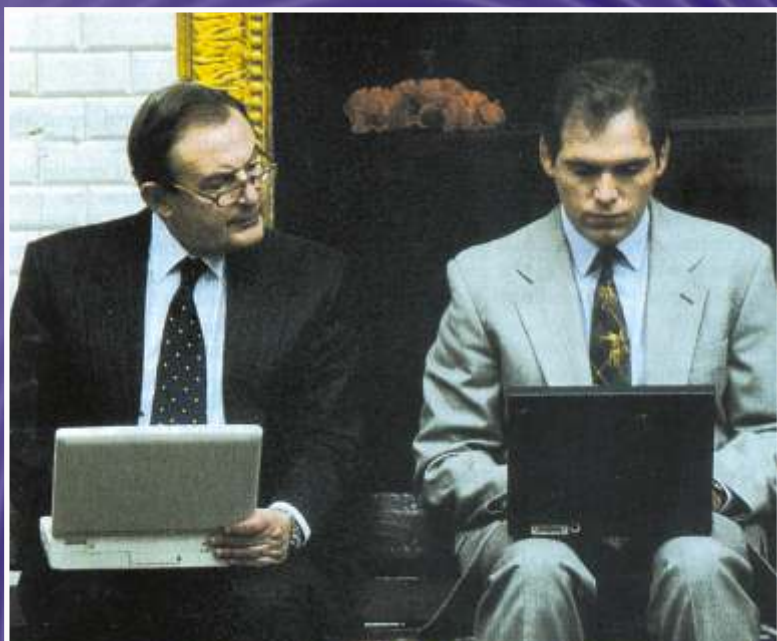
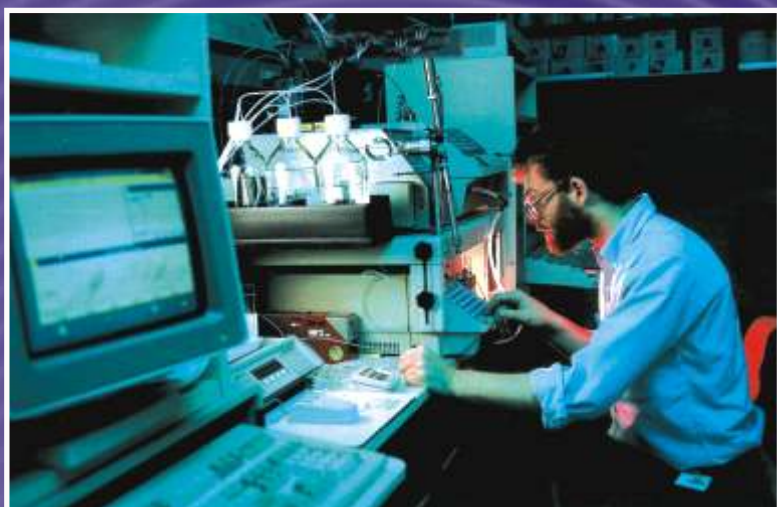

PRIVREDNA/GOSPODARSKA
KOMORA FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

Broj 5 • Godina IV • Februar/Veljaca 2003.

GLASNIK

Istrazivanje
Analiza
uvo | enja
PDV-a

“Analiza uvođenja PDV-a”

Institut Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, po nalogu naručioca Privredne/Gospodarske komore Federacije BiH, koja se rukovodila željom da se ubrzaju reformski zahvati na izgradnji modernog fiskalnog instrumentarija bazirajući se, prije svega, na kvalitetnim i pouzdanim naučnim saznanjima, završio je istraživanje “Analiza uvođenja poreza na dodatnu vrijednost - (PDV)”

Istraživanje koje je predstavljeno početkom februara na konferenciji za novinare trajalo je dva mjeseca, a predvodio ga je prof. dr Sead Kreso. Uvođenje PDV-a, o čemu govore i iskustva razvijenih zemalja, od značaja je za ubrzanje ukupnog privrednog i društvenog razvoja.

- Upravni odbor P/GKFBiH - rekao je Jago Lasić, predsjednik ove asocijacije privrede, u svom uvodnom obraćanju - donio je odluku da se u okviru komorskog sistema na naučnoj podlozi analiziraju predviđene reforme ukupnog fiskalnog sistema u BiH. Ovo je samo prvo od tih istraživanja, a za dva mjeseca očekuje se završetak još dva - poreza na dohodak i poreza na dobit. Ujednačavanje tih stopa dovelo bi do stvaranja istih uslova privređivanja u državi, što bi svakako ekonomsku reformu ne samo ubrzalo nego učinilo i učinkovitijom, a upravo ove u poreskom sistemu najavljene su kao ključne u ukupnim reformama značajnim za dimenziranje privrednog i društvenog razvoja BiH.

Govoreći o radu na Analizi, dr Kreso je istakao da je polazište bilo jedinstveni fiskalni mehanizmi i tržište BiH, odnosno da se zakonski ubiranje PDV-a ustanovi na nivou države, a prihodi raspodijele na entitete, odnosno unutar njih.

- To je moguće uraditi jer je riječ o direktnoj raspodjeli prihoda koji bi se ubirali opterećenjem na jednak način i

resursa i robe, odnosno proizvoda - rekao je dr Kreso i dodao - Da bi jedinstvena stopa na što široj osnovi najbolje odgovarala privredi, ali je naša realnost nešto drugo (socijalna struktura, razvijenost privrede i ekonomije i slično...) tako da se ovim istraživanjem došlo do toga da bi najkvalitetnija, u ovom momentu, bila osnovna stopa između 15 i 20 odsto, umanjena 10 odsto i nulta za artikle namijenjene izvozu.

Pošlo se sa pretpostavkom da se izbjegne ukupno povećavanje opterećivanja privrede iznad sadašnjeg. Umanjena stopa bi bila za neke osnovne prehrambene artikle, a nulta za izvoz da bi roba na inotrižistu bila kurentna, jer podliježe PDV-u zemlje uvoznika. Za jednu jedinstvenu PDV-e stopu privreda bi morala biti samoodrživa, a to sa bh. ekonomijom, na žalost, nije slučaj.

- Uspješnost uvođenja PDV-a velikim dijelom je i pitanje politike - kazala je Mirsada Čurčić - Selimović, pomoćnik predsjednika P/GKFBiH za poreski sistem. - Dejtonskim sporazumom fiskalna politika je na nivou entiteta, ali oni jednostavno odlukom mogu prenijeti na državu mogućnost ubiranja PDV-a, što bi uvelo poresku disciplinu i omogućilo kontrolu svima u poreskom lancu, smanjilo evaziju, vremenom proširilo poresku osnovu i eliminisalo sivu ekonomiju - rekla je Čurčić - Selimović, ali istakla i da bi uvođenje poreza na dodatnu vrijednost poskupilo neke proizvode.

Iako nema države sa ovakvim modelom PDV-a, uvjerenje autora i naručioca Analize je da bi ovo bio provodiv i uspješan model, jer, uz ekonomske kriterije, uvažava i svu specifičnost ekonomskog ambijenta BiH. Da će se ovo mišljenje provjeriti i utvrditi dokaz je opredjeljenje da se Analiza pošalje na dvadesetak adresa državnih i međunarodnih institucija i predstavnika vlasti, te organizuje niz susreta privrednika u Federaciji BiH.

Sanja BOGDANOVIĆ

Projekat

Berza sekundarnih sirovina u Federaciji BiH

Dopredsjednik P/GKFBiH Avdo Rapa, sa saradnicima, razgovarao je, krajem januara, sa predstavnicima humanitarne organizacije World Vision Bosnia, uz prisustvo predstavnika Federalnog ministarstva energije, industrije i rudarstva. Navedena organizacija priprema projekt pod nazivom «Berza sekundarnih sirovina u Federaciji BiH»

Preliminarna istraživanja i konsultacije pokazale su da je tržište sekundarnih sirovina u FBiH neorganizirano i da se, uglavnom, bazira na trgovini metalnim otpadom, najviše starim željezom, dok velike količine korisnog i preradivog otpada (papir, staklo, plastika, gume, ulja, boje i drugi hemijski otpad) završavaju na gradskim deponijama dodatno zagađujući životnu sredinu. U razvijenijim zemljama, pak, sekundarne sirovine prihod donose kako državi tako i brojnim građanima uključenim u bilo koju od faza procesa sakupljanja, prerade i prodaje.

GLASNIK

Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine

List izlazi mjesečno.

Godina IV

Broj 5

februar/veljača 2003.

GLASNIK uređuje

Redakcijski kolegij:

Željana Bevanda, glavni urednik,

Mira Idrizović, odgovorni urednik,

članovi:

Šemsa Alimanović, Dubravka Bandić, Ljubo Dadić, Fahrudin Đikić

Juso Škaljić i Meliha Velić, sekretar Redakcije.

DTP: "Privredna štampa"

Adresa:

Privredna/Gospodarska komora FBiH

- za Glasnik -

71000 Sarajevo

Branislava Đurdeva 10/IV

Kontakt osoba: Meliha Velić

Telefon: 033/267-690

E-mail: m.velic@kfbih.com

Telefoni:

033/663-370 (centrala)

033/217-782

Faks: 033/217-783

www.kfbih.com

Izdavač:

"Privredna štampa" d.d.Sarajevo

POSLOVNE NOVINE

Štampa:

BEMUST d.o.o. Sarajevo

Put Famosa bb

Za štampariju

Mesud Smajić

Besplatan primjerak

Cilj projekta je formiranje jedinstvene baze podataka o vrsti, količinama i mjestu nastanka otpadnih materijala koji se mogu reciklirati, te preduzećima koja se bave ovom oblašću bilo kao proizvođači, sakupljači ili preradivači u FBiH. Baza podataka bila bi dostupna na internet mreži i dnevno, dakle, u obliku elektronske berze. Ova web stranica nudila bi, također, informacije o zakonskoj regulativi i pravilnicima iz oblasti proizvodnje i prometa sekundarnih sirovina, novim tehnologijama i opremi za recikliranje korisnog otpada. Povezivanjem sa drugim sličnim berzama u susjednim zemljama i šire, proširile bi se mogućnosti kako za izvoz otpada koji se kod nas ne može dopunjavati u skladu sa promjenama ponude i potražnje sekundarnih sirovina, preraditi, tako i za eventualne strane investicije. Efikasnija razmjena informacija umnogome bi unaprijedila procese upravljanja industrijskim i drugim preradivim otpadom, te samim tim bila značajan doprinos zaštiti okoliša, otvarajući vrata i za nove ekološke projekte.

Kao najrelevantnijeg partnera za realizaciju projekta "Berze sekundarnih sirovina" organizacija je prepoznala P/GKFBiH, koja ima potrebne resurse za uspješno ostvarenje ove ideje uz pomoć donatora, koji bi, u suradnji sa HO World Vision, pokrio troškove projekta.

P/GKFBiH je podržala izradu Projekta, dala načelnu saglasnost i utvrdila konkretne zadatke, uključujući i razmatranje ove aktivnosti na sjednici Udruženja za reciklažu.

N. ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Simbolična saradnja

Republika Bugarska je među prvim zemljama priznala BiH, a da do danas nema zaključen niti potpisan bilo kakav ugovor ili sporazum između dvije zemlje

Njegujući dobre poslovne odnose sa brojnim međunarodnim privrednim predstavništvima, misijama, ambasadama i drugim uredima u BiH, odnosno u Sarajevu, sve sa ciljem neposredne pomoći komorskim članicama u uspostavi poslovnih kontakata ili lakšeg rješavanja eventualnih poteškoća, potpredsjednik P/GKFBiH Avdo Rapa je, sa saradnicima, 28. januara, upriličio posjetu Ambasadi Republike Bugarske u BiH. Pored Lyubtscho Troharova, ambasadora Bugarske, razgovorima je prisustvovao i Vesselin Vassilev, trgovinki i ekonomski predstavnik Republike Bugarske.

Pomenuta je interesantna nelogičnost, koja se ogleda u tome da je Republika Bugarska među prvim zemljama priznala BiH, a da do danas nema zaključen niti potpisan bilo kakav ugovor ili sporazum između BiH i Bugarske. Brojke potpisanih ugovora sa nama susjednim državama su impozantne, kao što je, na primjer, 80 ugovora sa R Slovenijom, sa R Hrvatskom preko 40 itd. Najvećim dijelom i zbog toga robna razmjena između naših dviju država ostaje na simboličnom nivou, iako je početkom devedesetih godina iznosila oko 80 miliona američkih dolara. Ukoliko se tome doda da BiH u Bugarskoj nema otvoreno nijedno diplomatsko konzularno predstavništvo, te da uslovljeno viznim režimom poslovni ljudi iz Bugarske moraju putovati do Beograda, Skoplja ili Budimpešte za obezbjeđenje ulazne vize za BiH, što često zahtijeva period od barem dvije sedmice, postaje razumljivije zbog čega je saradnja samo simbolična, te zbog čega nije dovoljno poznavanje poslovnih prilika i mogućnosti. Broj viza koje izdaje Ambasada Bugarske za građane BiH iznosi oko 5.000 godišnje, ali se, uglavnom, radi o tranzitnim vizama koje se koriste za odlazak do Turske, odnosno Istambula. Na cijenu viza trenutno nije moguće utjecati, iako je zajednički stav i zaključak da su, uzevši u obzir ekonomske prilike i situaciju u obje zemlje, cijene, ipak, previsoke.

Optimizam da će budući odnosi biti sve bolji, daje činjenica da su već obavljene dvije runde pregovora o potpisivanju ugovora o slobodnoj trgovini, a da se treća, koja bi možda mogla predstavljati i završnu, očekuje tokom februara ove godine. Nije potrebno isticati da bi takav ugovor predstavljao značajan napredak, te da bi umnogome doprinio ne samo povećanju robne razmjene

nego i ukupnom unapređenju ekonomskih odnosa između dvije države. Time bi se prevazišla trenutna praksa da se trgovina, uglavnom, odvija preko drugih nama susjednih zemalja, što je umnogome nepotrebno poskupljuje.

Na kraju korisnih i konstruktivnih razgovora istaknuta je potreba organiziranja što više poslovnih posjeta, unapređenja međukomorske saradnje, posjeta sajamskim manifestacijama i slično, sve sa ciljem iskorištenja brojnih mogućnosti osobito u građevinarstvu i drvnoj industriji kao industrijskim granama koje imaju najveći potencijal buduće uspješne saradnje. Imajući u vidu da je Bugarska već napravila ogroman iskorak ka priključenju Evropskoj uniji i usvajanju evropskih normi, odnosno prilagođavanja evropskom zakonodavstvu, zajednička je ocjena da bi ta iskustva umnogome mogla koristiti BiH kao kompatibilna i najlakše primjenjiva, što je dodatni razlog unapređenja svih oblika saradnje između dviju država.

A. GAZIJA

Gospodarska delegacija Kraljevine Belgije u Mostaru

Razgovori o robnom kreditu

Članovi delegacije Kraljevine Belgije razgovarali su, 23. siječnja, s gospodarstvenicima i predstavnicima P/GKFBiH o mogućoj suradnji na projektima u oblasti vodoprivrede, elektroprivrede i poljoprivrede.

Generalni direktor belgijske Agencije za izvoz Philippe Suinen tom prilikom je istaknuo da je sastanak iskorišten i za razgovore o robnom kreditu koji je Kraljevina Belgija odobrila BiH, ali on još nije realiziran.

Bosanskohercegovački gospodarstvenici iskazali su veliko interesovanje za ovakav vid suradnje, te su prezentirali svoje projekte i izvozne programe koji će na daljnju obradu.

Sastanku su nazočili i Krešo Pehar, zamjenik ministra u Federalnom ministarstvu vodoprivrede i šumarstva, i Edin Zametica, savjetnik ministra u Federalnom ministarstvu energije, rudarstva i industrije koji su iskazali punu potporu i pomoć u realiziranju projekata od svojih ministarstava.

Ž. BEVANDA

Evropska unija - BiH

Tehnički propisi - nepremostiva prepreka

Predstavници EU u BiH dr Federico Foders i Alex Inklaar, zaduženi prvenstveno za razvoj vanjskotrgovinskih odnosa, odnosno stvaranje uslova za plasman bh. proizvoda na svjetsko tržište, posjetili su, 04. februara, P/GKFBiH i tom prilikom imali konstruktivne i korisne razgovore sa Avdom Rapom, potpredsjednikom Komore

U svom predavljanju su napomenuli oblasti za koje su u ovom trenutku zainteresirani i zaduženi u jednom zajedničkom timu, a one se, prvenstveno, odnose na uklanjanje tehničkih barijera trgovini BiH sa zemljama Evropske unije, odnosno prilagodavanju bh. propisa kao uvjeta pristupanja BiH Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO). Akcenat je na komorskom sistemu u BiH, odnosno informacijama o tome šta P/GKFBiH u ovom trenutku čini, te koje su namjere i planovi podrške poduzetnicima u usvajanju i prilagodavanju normi i obaveznih standarda EU da bi svoje proizvode mogli plasirati na ovom bogatom i zahtjevnom tržištu. Naravno, tehnički propisi se pokazuju kao u ovom trenutku nepremostiva prepreka nesmetanog plasmana industrijske robe na tržište EU, čime preferencijalni tretman koji je BiH dobila od EU ostaje samo kao dobra namjera, jer je, praktično, neiskoristiv.

Predstavivši organizaciju komorskog sistema BiH, odnosno aktuelne projekte na kojima je Komora Federacije trenutno posebno angažirana, te buduće planove u kojima podrška prvenstveno srednjim i malim preduzećima kod prilagodavanja i usvajanja evropskih propisa i normi proizvodnje predstavlja dominantno mjesto, iskazano je zadovoljstvo i naznačena želja za uspostavljanjem međusobne saradnje. Polje za saradnju je široko počevši od organizacije neophodnih stručnih seminara na kojima bi se privrednicima prezentirale norme i propisi koji moraju biti ispoštovani ukoliko se proizvod namjerava plasirati na tržištu EU, pa do podrške Komori u formiranju baze podataka neophodnih i važećih evropskih normi, čime bi se privrednicima osigurala njihova lakša i jednostavnija dostupnost, odnosno pomoć kod njihovog uvođenja u praksu. Time ne bi bile iscrpljene mogućnosti saradnje, već se naprotiv otvaraju i dodatne mogućnosti, pogotovo na uspostavljanju kontakata sa drugim komorskim asocijacijama u zemljama EU, podrške kod uvođenja subvencija u poljoprivrednoj proizvodnji i mnogih drugih oblasti koje su ovom prilikom samo pomenute.

A. G.

Sajam gospodarstva, obrtništva i privrede Tvrtnice iz FBiH na "Viroexpo 2003"

U organizaciji HGK Županijske komore Virovitice, 24., 25. i 26. siječnja 2003. godine održan je u Virovitici 8. međunarodni sajam gospodarstva, obrtništva i poljoprivrede "Viroexpo 2003".

Na ovoj gospodarskoj izložbi nastupilo je oko 240 izlagača iz Hrvatske, Češke, Poljske, Mađarske i Bosne i Hercegovine.

Privredna/Gospodarska komora FBiH, temeljem sporazuma o suradnji sa Županijskom komorom Virovitica, redoviti je učesnik sajma, na čijem se štandu ove godine našlo sedam tvrtki. Inicijativa za pomoć i podsticanje malih i srednjih novoformiranih tvrtki rezultirala je odabirom izlagača. Tako su se na štandu od pića našla hercegovačka vina kameno, žilavka i blatina, preko tvrtke "Hercegovina-vino" iz Mostara, kao i pivo premium Bihačke pivovare.

"Barpeh" iz Čitluka predstavio se novim pakiranjem eurokrem namaza, a "Solana" Tuzla praktičnim pakiranjem soli, dodacima za hranu i instant juhama.

Višeslojni toaletni papir, papirni ubrusi i maramice prvog proizvođača papirne konfekcije u BiH tvornice "Violeta" iz Gruda, takođe, su našli svoj interes za izlaganje na ovom sajmu.

Tvornica trikotaže "Međugorje" iz Livna predstavila se širokim asortimanom odjevnih predmeta, izrađenim suvremenom tehnologijom u vrhunskoj kvaliteti.

Virovitičko-podravska županija je tradicionano lovački kraj, te je razumljivo da je najveći interes posjetilaca polučio program džempera i pulovera bojom, dizajnom i kvalitetom namijenjen lovcima, proizvođača tvrtke "Kapelci" iz Livna.

Željana BEVANDA

Proizvodnja metalnih dijelova i konstrukcija

Španci nude konkretne poslove

U organizaciji P/GKFBiH, krajem januara, održan je sastanak privrednika metalnog sektora koji se bave proizvodnjom, obradom i montažom metalnih dijelova i konstrukcija sa predstavnikom firme S.M.I. 1998, S.L. iz Barcelone

Direktor firme Marko Torres izrazio je potrebu da razgovara sa predstavnicima privrednih društava, po vlastitom izboru, iz Sektora metalske industrije:

BSB Company - Jelah, Cenflex - Vogošća, Energoinvest - Energokomerc - Sarajevo, Energoinvest - Livnica, Metalinvest Jajce, Montmontaža Tom - Uskoplje, Narodno grijanje - Ilidža, Remontmontaža - Tuzla, Tvornica rezervnih dijelova - Vareš i Unis Tadić - Konjic.

Nakon što je predstavio svoj djelokrug rada, predočio je tehničku dokumentaciju, kao ponudu za konkretan posao, te pozvao prisutne da odgovore na ponudu.

Naglasio je da za sličnu namjenu ima predviđeno 1.500.000 KM raspoloživih sredstava u ovoj godini, te iz tih razloga traži partnera koji će moći udovoljiti zahtjevima iz ponude.

Pored toga što traži partnera za izradu metalnih dijelova i dijelova od plastike, direktor Torres je i predsjednik Asocijacije građevinskih radnika u Kataloniji.

Većina prisutnih direktora iskazala je da posjeduje tehničko-tehnološke mogućnosti i spremnost za suradnju po konkretnom poslu.

Većina ih je surađivala sa inofirmama, uključujući i suradnju sa Španijom.

Konačan odgovor uslijediće nakon što prouče dostavljenu dokumentaciju i uslove ponude.

Torres je obećao pomoć u iznalaženju partnera za Energoinvest - Livnicu Sarajevo, kao i pomoć u promotivnom predstavljanju firme Narodno grijanje u Španiji.

Nakon što su predstavili privredno društvo na čijem su čelu, direktori su izrazili i svoje viđenje suradnje sa firmama iz Španije, te pozvali direktora Torresa da ih posjeti.

U daljim aktivnostima po konkretnim poslovima, P/GKFBiH će biti posrednik u uspostavi suradnje.

N. Š. - M.

Eliminirati fiktivne firme

Tko se gasi zbog 13-ocifrenog identifikacijskog broja i kakve su posljedice?

Rok za preregistraciju produžen je do 1. ožujka 2003. godine * Distrikt Brčko BiH nije produžio preregistraciju, kao ni Republika Srpska

Proces uvođenja 13-znamenkastog identifikacijskog broja trebao je biti završen za pravne osobe do konca 2002. godine. Unošenje podataka treba omogućiti jedinstven administrativni poslovni registar na nivou cijele BiH u 2003. godini.

To je osnovni broj preko kojeg se identificira svaki poslovni subjekt u svim bazama podataka i finansijskim transakcijama kao statistički, porezni i carinski broj. Koristit će ga PIO/MIO, banke i drugi. Dodjeljuje se prvi put i fizičkim osobama - obrtnicima.

Upozoravamo na posljedice, nepreregistrirane tvrtke se gasi i plijena sredstva.

Rok za preregistraciju produžen je do 1. ožujka 2003.

Distrikt Brčko BiH nije produžio preregistraciju, kao ni Republika Srpska.

Prema Pravilniku o dodjeljivanju identifikacijskih brojeva ("Službene novine FBiH", broj 39/02), nakon isteka krajnjeg roka, Porezna uprava će obavijestiti banke ukoliko pravne osobe nisu završile preregistraciju, i poslati obavijest bankama da takve firme - osobe ne mogu raspolagati svojim sredstvima, jer ta sredstva pripadaju FBiH.

Propisane su i sankcije. Ako postoji sumnja, izdaje se nalog inspektoratu za provjeru na licu mjesta o imovini kojom raspolaže na eventualnoj adresi.

Cilj je eliminirati fiktivne firme koje su do sad nanosile ogromne štete proračunu i kidale lanac likvidnosti.

S obzirom na to da je broj registriranih firmi u trgovini velik, a posluju sa svima, želja je upozoriti na posljedice kod kašnjenja preregistracije. Isto tako, brojne su tvrtke u ugostiteljsko-turističkoj djelatnosti koje mogu imati iste probleme ako na vrijeme ne završe preregistraciju.

Posebno na to upozoravamo obrtnike iz trgovine, kao i ugostiteljsko-turističke djelatnosti na posljedice koje mogu proizaći zbog kašnjenja preregistracije.

Ovo je važno i zbog uklanjanja sive ekonomije.

Dubravka BANDIĆ

Udruženje "Reciklaža"

Kontraverzni zakoni

Udruženje «Reciklaža» pri Privrednoj/Gospodarskoj komori Federacije BiH, na sjednici održanoj 23. januara, razmatralo je problem saradnje sa komunalnim preduzećima javne čistoće. Konstatirano je da se preduzeća javne čistoće u nekim dijelovima FBiH bave i djelatnošću reciklaže, što, pored ostalog, dovodi do nesređenosti na tržištu otpadaka i sekundarnih sirovina

U pojedinim kantonalnim zakonima o komunalnoj čistoći ugrađene su odredbe suprotne Zakonu o otpacima. Kao primjer naveden je Zakon o komunalnoj čistoći Kantona Sarajevo ("Sl. novine KS", broj 11/97), gdje je u članu 5. definiran pojam otpatka na slijedeći način:

"Pod otpadom koji nastaje u procesu rada podrazumijeva se otpad koji se stvara obavljanjem redovne djelatnosti u preduzećima, ustanovama, uslužnim djelatnostima i slično".

Navedeni otpaci nisu otpaci javne čistoće nego metala i nemetala od kojih se proizvode sekundarne sirovine, što je osnovna djelatnost privrednih subjekata iz «Reciklaže».

Pomenute odredbe su u suprotnosti sa članom 8. Zakona o prikupljanju, proizvodnji i prometu sirovina i otpadnih materijala ("Sl. novine FBiH", broj 35/98) koji glasi:

"Pravna lica koja obavljaju komunalnu djelatnost prikupljanja otpadaka u gradovima i naseljima dužna su da iz tih otpadaka izdvoje materijale iz člana 2. ovog Zakona i da ih razvrstavaju po vrstama otpadnih materijala i na osnovu ugovora isporučuju preduzećima koja se bave preradom i proizvodnjom sekundarnih sirovina".

Zato je potekao prijedlog da se zakoni o komunalnoj čistoći u kantonima/županijama, kao i drugi propisi, usaglase sa Zakonom o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala.

Ova inicijativa je upućena kantonalnim/županijskim komorama uz molbu da je podrže i prosljede kantonalnim vladama.

F. ĐIKIĆ

Tržište otpadaka i sekundarnih sirovina

Poslovne aktivnosti u reciklaži odvijaju se uz teškoće

U Sarajevu je, krajem januara, održana sjednica članica udruženja «Reciklaža», na kojoj se, pored ostalog, najviše razgovaralo o nepovoljnim uslovima za poslovanje u ovoj djelatnosti, kao i o mogućim mjerama za poboljšanje stanja

U djelatnosti "reciklaža" aktivna su 43 privredna subjekta, a u djelatnosti "trgovina otpacima" još pet. Ovako veliki broj subjekata, a male količine otpadaka (zbog niskog korištenja kapaciteta u industriji), dovodi do neloyalne konkurencije kako u segmentu otkupa otpadaka tako i u segmentu plasmana sekundarnih sirovina, na domaćem i inozemnom tržištu.

Nelikvidnost domaćih kupaca sekundarnih sirovina i neadekvatne cijene uslovljavaju značajan izvoz sekundarnih sirovina, što, zbog neorganiziranosti izvoza i malih količina koje izvoze pojedini subjekti, dovodi do niskih izvoznih cijena.

Oprema za transport i proizvodnju sekundarnih sirovina je dotrajala, a preduzeća ne raspolazu finansijskim sredstvima za nabavku nove, jer posluju na granici rentabilnosti. Krediti za nabavku opreme su nepovoljni kako po rokovima vraćanja tako i po visini kamatnih stopa. Veliku smetnju modernizaciji predstavlja i carina na uvoz opreme.

Inspekcijski i drugi organi ne vrše kontrolu provođenja Zakona o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala ("Službene novine FBiH", broj 35/98) i Pravilnika o uslovima tehničke opremljenosti poslovnih prostora za obavljanje djelatnosti prikupljanja, prerade i proizvodnje otpadnih materijala i sekundarnih sirovina ("Službene novine FBiH", broj 3/00), što omogućava privrednim subjektima koji ne ispunjavaju propisane uslove, kao i onima koji nisu registrirani za ovu djelatnost, bavljenje nelegalnim poslovima, što je, opet, jedan od osnovnih razloga nesređenosti na tržištu otpadaka i sekundarnih sirovina.

Navedene probleme Udruženje će pokušati riješiti kroz svoje djelovanje i saradnju sa federalnim vlastima realizirajući svoj program rada, kao i kroz komunikaciju Grupacije na nivou BiH, koja bi, preko Vanjskotrgovinske/Spoljnotrgovinske komore BiH, komunicirala sa Vijećem ministara BiH.

Prihvaćen je prijedlog da se organizira savjetovanje «Okolina i reciklaža»

Fahrudin ĐIKIĆ

Test domaćeg dizajna i kvaliteta na tržištu SAD

Aktivnosti koje je P/GKFBiH provodila i provodi u iznalaženju novih tržišta pokazale su se opravdanim. Dolazak predstavnika firme "Yllera i Kurta" iz SAD predstavljao je početak za izlazak naših proizvođača tekstila, kože i obuće na tržište SAD. Prezentiranje domaćih proizvođača u P/GKFBiH rezultiralo je oduševljenjem gostiju kako sa kvalitetom tako i modelima i cijenama naših proizvoda što je dalo nadu da će doći do konkretnijih poslova.

Sredinom dvanaestog mjeseca uslijedio je zahtjev iz SAD za kupovinom kolekcije "Kule" iz Gradačca kako bi je plasirali i ona već putuje za ovo tržište. Kupci ističu da postoji velika zainteresiranost za naše proizvode i uskoro se očekuje konkretno zaključivanje poslova po isporučenoj kolekciji.

Svoje aktivnosti Sektor trenutno usmjerava i ka tržištu Kanade i to u davanju ponude za proizvodnju dvije vrste teksas hlača u količini od 10.000 komada mjesečno. Napravljeni su uzorci i dogovorene cijene koje su otišle za Kanadu.

Sektor u konkretnim aktivnostima nema predrasuda o preduzećima iz oba entiteta, pa je kontaktirana i firma iz Republike Srpske koja je, također, dala ponudu.

H. BRAJKOVIĆ

Prezentacija u Češkoj

Posljednji odlazak delegacije P/GKFBiH u Češku Republiku, u posjetu Komori Brna, rezultirao je dogovorom da se bh. firmama iz oblasti tekstila, kože i obuće ponude povoljniji uvjeti, kako bi što više firmi iz navedenih oblasti predstavilo svoje proizvode na sajmu mode u Brnu, od 18. do 20. februara.

Odmah po dolasku iz Brna pristupilo se aktivnostima na realizaciji dogovorenog. U razgovorima sa GTZ-om, u Sarajevu, dogovoreno je da ova Njemačka nevladina organizacija sponzorira 50 odsto troškova za sve firme učesnice, kao i dio drugih troškova.

Na jedinstvenom štandu BiH na sajmu se predstavilo 11 kompanija: Fabrika obuće i galanterije, Sarajevo; Koteks i Napredak iz Tešanja; Vitex, Visoko; Kula, Gradačac; Olimp, Gračanica; Kvalitet, Bugojno; Trikotaža, Medugorje; Kobra, Bihać; Lenateks, Velika Kladuša i Eurotriko, Cazin.

Predstavnici Federalne turističke zajednice na sajmu su prezentirali kataloge i brošure i na taj način promovirali ljepote naše zemlje.

Zahvaljujemo se Ismetu Pašaliću, predsjedniku komore Unsko-sanskog kantona, i Ivi Čavaru, predsjedniku Gospodarske komore Hercegbosanske županije koji su svojim sponzoriranjem doprinijeli da firme učesnice sa manje troškova izlažu na ovom sajmu. Investiranje u predstavljanje preduzeća na tržištu Europe će se dugoročno isplatiti, a osnovni zadatak komora je pomoć privredi.

H. B.

Turska

Izložba «Subconist 2003»

Istanbulska privredna komora - Sektor za industriju, organizira

"Izložbu Subconist 2003", u Istanbulu, od 8. do 11. maja 2003. godine.

Turska, posebno Istanbul, postali su, tokom posljednjih 20 godina, važno tržište za najveće kupce i izvođače radova u metalnoj industriji (livenje, kovanje, izrada mašinskih i metalnih dijelova i sl), zatim industriji plastičnih materijala, gume, elektrosektoru i dr.

Članice SCX (Istanbulska razmjena kooperanata) koje se bave proizvodnjom navedenih dijelova i komponenata nude svoje znanje i proizvodne kapacitete glavnim izvođačima i kupcima na međunarodnom nivou.

SCX (sa 1.200 kooperanata i dobavljača) će za vrijeme «Izložbe Subconist 2003» organizirati tzv. Dane partnerstva za posrednike između izvođača i kooperanata.

Ova izložba je prilika i za naša privredna društva, koja imaju interesovanje da se sretnu s odgovarajućim turskim kooperantima.

Za sve dodatne informacije možete kontaktirati kantonalne privredne komore i P/GKFBiH ili direktno:

Istanbul Subcontracting Exchange/Mrs. E. C. E. Cakir

Telefon: (90-212) 455 62 33

Faks: (90-212) 513 82 19

E-mail: Elif.Cakir@tr-ito.com

N. Š. - M.

Teško stanje u primarnoj proizvodnji

Prijedlog visine zaštitnih cijena za neke žitarice

Sastanak proizvođača i prerađivača žitarica sa prostora FBiH održan je 23. siječnja/januara u prostorijama P/GKFBiH, u Sarajevu. Utvrđen je prijedlog visine zaštitne cijene pšenice, raži, ječma i kukuruza roda 2003. godine

Istaknuto je da su se zaštitne cijene žitarica trebale objaviti prije jesenje sjetve kako bi se proizvođač mogao odlučiti koje će žitarice proizvoditi u 2003. godini. Naglašeno je da je stanje u primarnoj proizvodnji teško i da 50 odsto oranica na prostoru Federacije BiH ostaje nezasijano i ova pojava ima tendenciju porasta. To je jasan znak i upozorenje da zemljoradnik nije ekonomski motiviran za proizvodnju. Na prostoru Posavine (tri općine), prema ocjeni, obrađuje se 25 do 30 odsto oranica, a ostala oranična površina ostaje nezasijana. Za tekuću godinu očekuje se da će na području Bosanske Posavine biti tržnog viška pšenice 4.000 tone. Cijeni se da će tržni višak pšenice i raži na prostoru FBiH u 2003. godini biti 7.000 do 8.000 tona.

U 2002. godini ostvaren je gubitak kako u proizvodnji pšenice tako i proizvodnji kukuruza. U diskusiji je naglašeno da je gorivo poskupjelo. Poticaja za navedenu proizvodnju nema, dok se u Republici Srpskoj izdvajaju sredstva za navedene proizvodnje, uz napomenu da nisu iste zaštitne cijene oba entiteta. Interesantno je da zemljoradnik u Republici Hrvatskoj po zasijanom hektaru pšenice dobiva 1.600 kuna (426 KM).

Cijena merkantilne pšenice iz uvoza je berzanska i ona se kreće od 18 do 23 feninga po kilogramu, plus carinske dažbine. Cijena koštanja po jednom hektaru pšenice i raži kod nas iznosi 1.450 KM ili 0,35 feninga po kilogramu, a kod kukuruza i ječma to je nešto niže.

Kod otkupa žitarica mora se voditi briga o kvaliteti uvažavajući osnovne parametre (vlaga, hektolitarska težina, primjese) i zdravstveno stanje. U prošloj 2002. godini u jednoj od susjednih država na 1.380 tona merkantilne pšenice (koja je trebala biti uništena) utvrđena je smrdljiva snjet. Tiletia tritici - (roba nije za ljudsku ni stočnu ishranu), a nije isključeno da ta roba nije došla

na naše tržište. Slično se može desiti sa genetski modificiranim proizvodima i njihovim prerađevinama. U raspravi je konstatirano da se ne vrši kontrola zdravstvenog stanja žitarica kod uvoza.

Povećava se broj mlinova manjeg kapaciteta na našim prostorima. Samo na prostoru općine Odžak imaju četiri takva objekta.

Zemljoradnik kod isporuke proizvedenih žitarica više mjeseci čeka da preuzme novac, što se negativno odražava na proizvodnju.

Učesnici su konstatirali da iza poljoprivredne proizvodnje nitko ne stoji, niti ima programa za obnovu i razvoj poljoprivrede na nivou FBiH.

Zaključeno je:

- da zaštitna cijena za pšenicu svih klasa bude	0,35 KM/kg
za raž svih klasa bude	0,35 KM/kg
za kukuruz i ječam bude	0,28 KM/kg

- da Vlada FBiH obezbijedi finansijska sredstva za otkup tržnog viška navedenih žitarica;

- da Federalna direkcija robnih rezervi sa kantonalnim robnim rezervama izvrši otkup tržnih viškova žitarica i uskladišti ih u prostorima žitarsko-mlinskih kapaciteta;

- da nadležne institucije Vlade FBiH i Vlade RS usaglase visinu zaštitnih cijena;

- da se kod uvoza pšenice i svih žitarica permanentno daju uzorci na analizu stručnim institucijama (Poljoprivredni institut Ilidža) u cilju sprečavanja uvoza biljnih bolesti i štetočina.

B. SUČIĆ

Udruženje poljoprivrede, prehrambene i duhanske industrije i vodoprivrede

Primarna proizvodnja u "svjetlu" važeće carinske tarife

Sastanak proizvođača i prerađivača mesa i mlijeka, kao i industrijske stočne hrane, održan je, krajem siječnja, u prostorijama P/GKFBiH, u Sarajevu. Uz prisustvo brojnih gospodarstvenika, govorilo se o položaju primarne proizvodnje mesa i mlijeka i njihove prerade u svjetlu važeće carinske tarife i o ugovoru o slobodnoj trgovini

Sukladno članku 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o carinskoj tarifi BiH, u cilju unapređenja i omogućavanja proizvodnje u FBiH, te njenog dovođenja u ravnopravan položaj u odnosu na uvoz iste ili slične robe Udruženje poljoprivrede, prehrambene i duhanske industrije i vodoprivrede P/GKFBiH donijelo je sljedeće zaključke:

1) Položaj domaće proizvodnje i prerade je najteži od završetka rata.

2) Napraviti bilance potreba domaćih prerađivača za sirovinama i repromaterijalima za tekuću godinu.

3) Napraviti bilance domaće proizvodnje sirovina i repromaterijala za tekuću godinu.

4) Razliku bilanca (2 - 3) kvantificirati.

5) Iskazanu razliku tretirati kao kontingent oslobođen od carina.

6) Kontingente sirovina i repromaterijala odobravati prerađivačima.

7) Iznos apsolutnih carina (ranije posebnu taksu ili prelevman) na uvoz od tarifnog broja 01 - 24 izdvojiti na poseban račun i u potpunosti usmjeriti

namjenski za poticanje primarne poljoprivredne proizvodnje.

8) Vanjskotrgovinski deficit ublažavati supstitucijom uvoza domaćom proizvodnjom.

9) Uvesti ponovo tarifnu oznaku za strojno iskošteno meso peradi.

10) Preispitati ugovore o slobodnoj trgovini i omogućiti robi BiH podrijetla nesmetan ulazak na tržište onih zemalja čije se iste ili slične robe uvoze na carinsko područje BiH (reciprocitet).

11) Ukoliko bilo koja zemlja zabrani ulazak robe iz BiH na svoje tržište, zabraniti uvoz iste ili slične robe iz tih zemalja na tržište BiH.

12) Osposobiti rad Ureda za veterinarstvo BiH (donijeti podzakonske propise).

13) Obratiti posebnu pažnju na kvalitet uvezene robe na tržište BiH.

14) Početi napokon sa donošenjem mjera za poticanje izvoza.

15) Angažirati sve raspoložive resurse (medije, javne nastupe itd) na promoviranju domaćeg proizvoda.

16) Jednog predstavnika P/GKFBiH kooptirati u Upravni odbor Investicione banke.

17) Sa ovim zaključcima preko P/GKFBiH upoznati PK Republike Srpske.

U privitku ovih zaključaka dostavljamo i vanjskotrgovinsku bilancu FBiH od tarifnog broja 01-24 harmonizirane tarife robe iz koje se vidi da je pokrivenost uvoza izvozom ove robe oko 8,3 odsto.

Erina LASIĆ

UVOZ POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA U FBiH 2002. GODINE

Tarifni broj	Naziv	Količina (kg)	Vrijednost (KM)
0102	žive životinje vrste goveda	21 025 724,00	49 428 103,00
0103	žive životinje vrste svinja	3 568 419,00	7 760 697,00
0104	žive životinje vrste ovaca i koza	1 770 428,00	4 989 811,00
0105	živa domaća perad	98 031,00	575 326,00
0106	ostale žive životinje	7 935,00	145 709,00
0201	goveđe meso svježe ili rashlađeno	122 289,00	306 772,00
0202	goveđe meso smrznuto	6 405 987,00	24 899 180,00
0203	svinjsko meso	2 743 614,00	11 751 647,00
0204	ovčije ili kozije meso	2 928,00	12 083,00
0205	magareće, konjsko i ostalo meso	100 671,00	198 289,00
0206	jestivi klaonični proizvodi	204 997,00	361 115,00
0207	meso peradi	3 693 991,00	5 977 723,00
0208	ostalo meso i jest. klaoni. proizvodi	1 168,00	13 987,00
0209	svinjska mas. i mas. peradi	263 972,00	327 061,00
0210	meso i jes. kl. proi. sušeni ili dim.	29 115,00	196 775,00
0301	žive ribe	5 087,00	218 907,00
0302	ribe svježe ili rashlađene	26 481,00	292 555,00
0303	ribe smrznute	1 283 198,00	2 733 650,00

Tarifni broj	Naziv	Količina (kg)	Vrijednost (KM)
0304	riblji fil. i ostalo riblje meso	200 197,00	842 964,00
0305	ribe suš. dim. u salam. ili kuhane	4 406,00	103 753,00
0306	ljuskavci	10 117,00	153 022,00
0307	mekušci	129 913,00	536 089,00
0401	mlijeko i vrh. nekonc. i bez šećera	24 067 694,00	20 826 059,00
0402	mlijeko i vrhnje koncentrirani	342 271,00	971 256,00
0403	mlačanica i jogurt	13 139 285,00	21 937 814,00
0404	surutka	266 718,00	283 057,00
0405	puter i namazi	1 654 472,00	5 000 304,00
0406	sir	4 330 919,00	21 381 418,00
	ukupno mlijeka i mlij. proiz.	43 801 359,00	70 399 908,00
0407	jaja	80 479,00	395 450,00
0408	jaja - ostala	7 233,00	64 889,00
	ukupno jaja	87 712,00	460 339,00
0409	med	92 386,00	469 204,00
0410	ostali živ. pro. ne spome. na dr. mje.	20,00	1 261,00
0501	ljudska kosa	23 668,00	50 336,00
0502	čekinje	382,00	7 157,00
0503	konjska dlaka	54,00	752,00
0504	životinjska crijeva	32 451,00	156 919,00
0506	kosti i srž, košt. tkivo	166 481,00	23 033,00
0508	koralji	108,00	312,00
0509	spužve	443,00	5 090,00
0511	pro. živ. koji nisu za ishranu	1 216,00	31 008,00
0601	lukovice, gomolji i gom. korijenje	32 135,00	318 828,00
0602	reznice i cijepovi	2 075 113,00	2 351 709,00
0603	rezano cvijeće	267 634,00	1 939 207,00
0604	lišće, granje, mahovine trava i sl.	20 052,00	120 399,00
0701.10	sjemenski krompir	11 722 151,00	3 881 015,00
0701.90	ostali krompir	25 543,00	117 747,00
	ukupno krompira	11 747 694,00	3 998 762,00
0702	rajčica	4 082 331,00	2 046 463,00
0703	luk i lukovi	1 084 968,00	567 953,00
0704	kupus i ostale kupusnjače	163 306,00	111 023,00
0705	salata	43 476,00	40 175,00
0706	mrkva i osta. korj. povrće	328 862,00	168 190,00
0707	krastavci i kornišoni	479 396,00	254 237,00
0708	mahunasto povrće	61 514,00	105 612,00
0709	ostalo povrće	1 473 840,00	1 045 347,00
	ukupno svježe povrće	7 717 693,00	4 339 000,00
0710	smrznuto povrće	670 791,00	837 048,00
0711	pov. priv konz.	80 352,00	98 546,00
0712	osuš. povrćer	140 521,00	246 151,00
0713	osuš. mah. pov.	1 133 735,00	973 570,00
0714	kor. i gomolji sa visok. sad. škroba	147,00	161,00
0801	kokosov orah	7 885,00	4 211,00
0802	ostali oraš. plod.	334 295,00	1 079 152,00
0803	banane	12 394 606,00	12 679 013,00
0804	dat. smok. avok. mango svj. ili suh	118 165,00	113 325,00
0805	agrumi svj. ili rash.	8 722 227,00	3 767 642,00
0806	grožđe svje. ili suho	135 832,00	194 165,00
0807	dinje lub. i papaje	83 356,00	76 749,00
0808	jabuke kruške i dunje svj.	6 270 521,00	2 467 407,00
0809	marel. treš. viš. bres. šljive	102 492,00	73 427,00
0810	jagode mal. kup. kivi i osta. voće	772 201,00	443 396,00
0811	voće i oraš. plo. sa i bez šećera	60 367,00	81 634,00
0812	voće i oraš. pl. priv. konz.	80 136,00	98 005,00

Tarifni broj	Naziv	Količina (kg)	Vrijednost (KM)
0813	suho voće	45 074,00	98 309,00
0901	kava prž. ili neprž.	6 523 738,00	14 288 792,00
0902	čaj	4 869,00	59 941,00
0904	papar i paprika	73 471,00	377 749,00
0905	vanilija	557,00	13 642,00
0906	cimet	1 307,00	14 903,00
0907	klinčić	371,00	10 417,00
0908	muškatni oraš.	700,00	13 887,00
0909	sjeme anisa i komorača	43 928,00	17 854,00
0910	šafnan	153 075,00	723 938,00
1001	pšenica i surežica	87 760 715,00	21 116 470,00
1003	ječam	357 513,00	84 240,00
1004	zob	50 084,00	9 926,00
1005	kukuruz	14 105 604,00	3 223 440,00
1006	riža	2 928 421,00	1 655 900,00
1008	heljda proso i sjeme za ptice	8 072,00	6 508,00
	ukupno žitarica	105 210 409,00	26 096 484,00
1101	brašno od pšenice i surežice	2 896 996,00	1 213 565,00
1102	brašno osim pš. i surež.	384 564,00	172 640,00
1103	prek. krup. i pelete od žitarica	856 490,00	453 587,00
1104	žit. u zrnu	166 503,00	1 964 919,00
1105	braš. krup. pah. gran. i pel.od krom.	17 210,00	39 321,00
1106	braš. krup. i prah od osuš. pov.	69 715,00	133 927,00
1107	slad prž. ili neprž.	1 559 469,00	915 099,00
1108	škrob	243 549,00	235 593,00
1109	pšen. gluten	218,00	696,00
1201	soja u zrnu	1 179 344,00	607 892,00
1202	kikiriki	361 320,00	382 636,00
1204	sjeme lana	995,00	1 271,00
1206	sjeme suncokreta	1 094,00	3 050,00
1207	ostalo uljano sjeme i plod.	15 946,00	40 723,00
1208	brašno i krupica od uljnog sjem.	332 520,00	160 947,00
1209	sjeme i plod. i spor. za sjetvu	1 246 130,00	3 490 320,00
1210	hmelj	4 800,00	51 583,00
1211	bilje i dje. za parf. i farm.	21 747,00	460 010,00
1212	rogači	2 012,00	5 368,00
1213	slama i pljeva	41,00	121,00
1214	švedska repa i ostalo	298,00	706,00
1301	šelak	190,00	130,00
1302	biljni sokovi	8764,00	172 777,00
1401	biljni proi. koji se rabe za pletarstvo	3 356,00	5 345,00
1404	bilj. proiz. za štav. ili bojenje	49,00	1 452,00
1501	svinjska mast i mast i mast peradi	15 521,00	29 069,00
1502	mast od ovaca, koza i drugo	19 712,00	9 939,00
1504	masti i ulje od riba i njihove frakcije	18,00	1 575,00
1505	mast od vune i masne tvari	668,00	10 755,00
1507	sojino ulje	937 639,00	1 155 332,00
1508	ulje od kikirikija	27 759,00	31 875,00
1509	maslinovo ulje	65 135,00	342 062,00
1510	ostala ulja od maslina	9 089,00	32 409,00
1511	palmino ulje	30 730,00	53 711,00
1512	ulje od sunc.	21 070 190,00	34 577 244,00
1513	ulje od kokos. orah.	109,00	150,00
1514	ulje od rep. ili gorušice	3 672 271,00	5 336 353,00
1515	ostale biljne masti i ulja	506 604,00	770 761,00

Tarifni broj	Naziv	Količina (kg)	Vrijednost (KM)
1516	masti i ulje bilj. ili živ. podrij.	984 805,00	1 787 279,00
1517	margarin	4 248 830,00	15 048 793,00
1520	glicerin	605,00	2 700,00
1521	bilj. voskovi, pčelinji vosk.	494,00	6 028,00
	ukupno masti i ulja	31 590 173,00	59 196 036,00
1601	kobas. i sl. proiz.	2 290 066,00	10 937 719,00
1602	ostal. konz. proiz. od mesa	471 120,00	2 750 277,00
1604	pripremljene i konz. ribe	1 229 879,00	5 413 462,00
1605	ljuskavci i mekušci	1 630,00	10 403,00
1704	proizvodi od šećera	1 069 091,00	4 992 820,00
1702	ostali šećeri	79 577,00	109 688,00
1701	šećer od šeć. trske i šeć. repe	86 214 846,00	47 564 968,00
1802	ljuske kore i opne od kakao	220,00	420,00
1803	kakao pasta	1 320,00	69 301,00
1804	puter i maslac od kakao	69 235,00	430 973,00
1805	kakao prah	132 061,00	481 703,00
1806	čokolada	1 386 558,00	33 229 657,00
1901	sladni ekstrakt	1 156 449,00	3 887 713,00
1902	tjestenina	740 988,00	950 824,00
1903	tapioke	44,00	220,00
1904	proizv. za ish. dobiveni bubrenjem	255 898,00	1 448 695,00
1905	kruh i pecivo	1 423 556,00	6 195 524,00
2001	povrće i voće konz. u ocat. kis.	393 467,00	847 631,00
2002	rajčice konzerv.	415 344,00	590 144,00
2003	konzer. gljive	178 195,00	414 850,00
2004	ostat. pov. nekonzervirano	222 833,00	271 321,00
2005	osta. pov. prip. ili konz.	754636,00	2 476 449,00
2006	pov. konz. šećerom	405,00	4 594,00
2007	džemovi	120 351,00	374 713,00
2008	konz. voće	659 366,00	1 484 943,00
2009	voć. sok. i sok. od pov.	710 007,00	1 123 860,00
2101	ekstr. esenc. kava i čaj	41 257,00	117 540,00
2102	kvasci	549 359,00	888 808,00
2103	umaci i prip. za umake	1 045 250,00	3 159 447,00
2104	juhe i pripravci	105 057,00	668 606,00
2105	sladoled	121 386,00	597 433,00
2106	preh. proiz. koji nisu drugim uključ.	2 659 134,00	11 509 581,00
2201	voda	14 763 025,00	6 813 956,00
2202	gazir. sokovi	27 409 170,00	31 833 826,00
2203	pivo	22 271 272,00	24 745 685,00
2204	vino od svježeg grožđa	1 619 381,00	5 296 643,00
2205	vermut i vino aromatizirano	45 381,00	136 724,00
2206	Ostala fermentirana pića	3 561,00	73 233,00
2207	denaturirani etil. alkohol	530 624,00	857 893,00
2208	alko. pića	1 257 022,00	4 863 973,00
2209	ocat i nadomjesci	182 078,00	200 693,00
2301	brašno i pelete od mesa	122 374,00	167 718,00
2302	mekinje	1 641 024,00	165 254,00
2303	rezana šeć. repa - stočna hrana	220 095,00	47 596,00
2304	uljane pogače	319 635,00	166 319,00
2308	komine	24 750,00	11 254,00
2309	pripravci za ishr. životinja	13 125 950,00	10 144 375,00
	ukupno stočne hrane		
2401	nepretrađeni duhan	1 837 527,00	12 200 623,00
2402	cigare cigarilos i cigarete	2 103 998,00	55 059 540,00
2403	ostali prerađeni duhan	28 710,00	131 549,00
	ukupno duhana	3 970 236,00	67 391 712,00
	UKUPAN UVOZ od 01.00 do 24.03	483 898 058,00	627 078 814,00

IZVOZ POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA IZ FBIH U 2002. GODINI

Tarifna oznaka	Naziv	Količina (kg)	Iznos (KM)
0105	živa domaća perad	3,070	34,381
0106	ostale žive životinje	8,750	252,526
0201	goveđe meso svježe ili smrznuto	1,338	22,536
0202	goveđe meso smrznuto	20,000	25,426
0203	svinjsko meso svježe ili smrznuto	15,092	167,954
0207	meso peradi	81,600	131,432
0210	meso i jestivi klaonični proizvodi	152,420	1,813,527
0301	žive ribe	4,000	11,193
0302	ribe svježe ili rashladene	96,763	263,703
0303	ribe smrznute	44,687	160,664
0304	riblji fileti	12,129	77,890
0307	mekušci s ljušturom ili bez ljuštore	55,084	346,708
0401	mlijeko i vrhnje, nekonzentrirani	21,571	16,562
0405	maslac i ost. masti i ulja od mlijeka	22,000	58,288
0406	sir i skuta	140,795	1,798,561
0407	jaja peradi	16,902	28,726
0409	prirodni med	115	713
0502	čekinja domaćih ili divljih svinja	1,100	22,404
0506	kosti i srž	1	10
0601	lukovice, gomolji, gomoljasto korijenje	950	5,709
0602	ostale žive biljke	5,877	21,098
0603	rezano cvijeće	14,351	60,942
0604	lišće, granje i ostali dijelovi bilja	3,537	4,573
0701	krumpir	390,165	169,241
0702	rajčica	87,280	139,529
0703	luk, češnjak, ljutika, poriluk	109,231	76,277
0705	salata	25,725	29,408
0706	mrkva i korjenasto povrće	47,977	16,790
0707	krastavci i kornišoni	871,341	789,770
0708	mahunasto povrće	3,229	3,152
0709	ostalo povrće, paprika	458,767	2,481,768
0710	povrće smrznuto	115,007	288,913
0711	povrće privremeno konzervirano	197,231	1,250,693
0712	osušeno povrće	25,933	553,168
0713	osušeno mahunasto povrće	43,050	24,918
0801	kokosov orah	338	8,639
0802	ostali orašasti plodovi	89,826	260,663
0803	banane	11,629	8,680
0804	datulje, smokve, ananas, avokado i dr.	10,688	30,086
0805	agrumi svježi ili suhi	142,505	105,402
0806	grožđe svježe ili suho	13,897	17,056
0807	dinje, lubenice	6,008	4,943
0808	jabuke kruške i dunje	8,022	6,287
0809	marelice, trešnje, višnje, breskve, šljive i dr	590,371	754,926
0810	ostalo svježe voće	40,643	64,120
0811	voće i orašasti plodovi	1,218,109	2,529,506
0812	voće i orašasti plodovi konzervirani	285,862	380,983
0813	voće suho	10,153	97,343
0901	kava, pržena ili nepržena	93,076	666,079
0902	čaj	2,131	44,344
0904	papar	23,942	117,847
0909	sjeme anisa, komorača i dr	63,648	112,149
0910	začini	5	162
1003	ječam	953	945
1005	kukuruz	1,601	2,386
1006	riža	182,079	168,195

Tarifni broj	Naziv	Količina (kg)	Vrijednost (KM)
1101	brašno od pšenice ili suražice	298,000	140,146
1102	brašno od ostalih žitarica	25,550	19,338
1103	prekrupa	6,158	8,248
1104	žitarice u zrnju	2,250	2,204
1106	brašno, krupica i prah	2,604	6,763
1204	laneno sjeme	2,000	2,191
1206	suncokretovo sjeme	2,000	4,459
1207	ostalo uljano sjeme	6,253	16,952
1209	sjeme plodovi i spore	7,552	22,753
1211	bilje i dijelovi bilja	210,558	1,135,007
1501	svinjska mast	7,080	15,930
1512	ulje od sjemena suncokreta	1,484,460	1,933,612
1515	ostale biljne masti i ulja	39	284
1516	masti i ulja životinjskog podrijetla	1	10
1520	glicerol	20	188
1601	kobasice i slični propizvodi	978,408	3,442,883
1602	ostali proizvodi od mesa	163,196	758,539
1604	pripremljena ili konzervirana riba	41,400	205,231
1701	šećer od šećerne trske ili šeć. repe	424,779	391,961
1702	ostali šećeri	24,654	43,176
1704	proizvodi od šećera	113,005	632,623
1804	kakao maslac, mast ili ulje od kaka	1,536	20,469
1805	kakao prah	26,107	
1806	čokolada	473,823	1,832,029
1901	sladni ekstrakt	396,856	1,169,693
1902	tjestenina	56,880	120,630
1914	prehrambeni proizvodi dobiveni bubrenjem	42,452	196,341
1905	kruh, peciva, kolači	859,385	3,549,171
2001	povrće, voće, orašasti plodovi konzerv.	1,134,373	1,547,856
2002	rajčice pripremljene ili konzerv.	17,004	27,928
2003	gljive ili tartufi	12,447	92,749
2004	ostalo povrće pripremljeno ili konzerv.	127,768	167,987
2005	ostalo povrće konzervirano	65,191	254,373
2006	povrće, voće konzerv. šećerom	37	472
2007	džemovi	1,168,857	2,021,102
2008	voće i povrće drugačije konzervirani	137,269	224,958
2009	sokovi od voća i povrća	92,199	177,430
2101	ekstrakti	1,026	18,971
2102	kvasci	10,703	9,541
2103	umaci i pripravci za umake	94,855	202,053
2104	juhe	5,497	34,309
2105	sladoled	52,576	190,343
2106	prehrambeni proizvodi, ostali	1,047,602	2,080,197
2201	vode prirodne ili umjetne	2,053,598	681,558
2202	gazirani sokovi	1,554,792	1,138,704
2203	pivo dobiveno od slada	1,185,819	1,057,162
2204	vino od svježeg grožđa	1,128,756	1,833,087
2207	etilni alkohol sa >80 vol.% alkohola	44,105	296,574
2208	etilni alkohol sa <80 vol.%	391,385	1,459,599
2209	ocat i nadomjesci octa	16,416	12,688
2308	biljni mater. i otpaci - stočna hrana	23,170	4,743
2401	nepretrađeni duhan	456,977	2,403,523
2402	cigare, cigarilosi i cigarete	225,890	4,709,711
2403	ostali prerađeni duhan	1	6
UKUPNO:		22,597,873	52,848,349

Izvor podataka FCU Sarajevo.
Podatke obradila Erina Lasić, dipl. inž.

Strateški značaj ocjenjivanja usklađenosti proizvoda sa zahtjevima EU

Postoji potreba za čestim ponavljanjem i ukazivanjem na neke životno važne činjenice koje predstavljaju problem, kako bi se, stalnim ukazivanjem na njih, mobilizirali svi relevantni faktori u iznalaženju optimalnih rješenja. Tako je u organizaciji GTZ (Njemačko društvo za tehničku saradnju) i Instituta za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo BiH, 03. februara, organiziran VIP-seminar pod nazivom «Strateški značaj ocjenjivanja usklađenosti proizvoda sa zahtjevima Evropske unije»

Relevantni izlagači pojedinih tema bili su Radomir Marinković, dr Gerd Meier, prof. Vid Jovišević i Mičo Jančev, koji su uspjeli skrenuti pozornost prisutnih slušalaca i ponovno ukazati na put koji BiH mora preći u izgradnji samoodržive ekonomije.

Taj put neminovno vodi ka uključivanju u evropske i svjetske integracije, za što je onda najbolje koristiti već postojeća iskustva novih članica EU, kao i zemalja kandidata za članstvo u Uniji. Naravno, u skladu sa duhovitom opaskom Jančeva, ta iskustva treba "kpirirati", a ni u kom slučaju "kopirati". Imajući u vidu da su "male zemlje osuđene na kvalitet", Bosna i Hercegovina, odnosno Vijeće ministara BiH još je 6. 11. 2001. godine usvojilo "Deklaraciju o kvalitetu" kojom potvrđuje svoje iskreno opredjeljenje da se na putu ka evropskoj integraciji zalaže za dosljednu primjenu evropskih ideja, načela, principa i standarda. Ukoliko prihvatimo definiciju da su 80-te godine predstavljale desetljeće produktivnosti, 90-te desetljeće kvaliteta, a da trenutno živimo godine brzine, te davno izrečenu misao da su samo promjene konstantne, neminovno dolazimo i do zaključka da svaka promjena sa sobom nosi problem koji se može riješiti samo znanjem. Kvalitet kao određenica ne samo proizvoda nego organizacije i odnosa među ljudima počinje i završava edukacijom menadžmenta.

Prvi korak neke zemlje ka punopravnom članstvu u EU započinje integracijom u unutarnje tržište Unije. Kako bi to i ostvarile, zemlje kandidati moraju udovoljiti brojnim zahtjevima Bijeke knjige EU, a krajnji rezultat predstavlja proširenje unutarnjeg tržišta Unije na teritoriju zemalja kandidata i prije nego su one postale punopravne članice EU. Zemlje kandidati mogu postepeno ispunjavati uslove za pojedine grupe proizvoda kroz preuzimanje odgovarajućih tehničkih propisa i izgradnju sistema ocjenjivanja usklađenosti

proizvoda sa tim propisima. To znači da te zemlje mogu postepeno potpisivati tzv. PECA protokole (Prilozi Evropskom sporazumu o ocjenjivanju usklađenosti i prihvatanju industrijskih proizvoda) za pojedine grupe proizvoda, na koji se način unutarnje tržište Unije proširuje na teritoriju zemlje kandidata samo za te grupe proizvoda. Na ovaj način se uklanjaju sve tehničke barijere u trgovini sa navedenim proizvodima. Potpisivanje PECA protokola, opet, predstavlja najbolji način za privlačenje direktnih stranih investicija. Firma koja namjerava uspostaviti proizvodnju za plasman na tržište EU neminovno traži pogodno okruženje što znači da je:

- legislativa za proizvode ista kao u EU,
 - sistem ocjenjivanja usklađenosti priznat od EU (akreditiranje, standardizacija, mjeriteljstvo, ispitne i kalibracione laboratorije, inspekcijiska i certifikacijska tijela) čije su usluge znatno niže nego u Uniji,
 - mogućnost korištenja trgovinskih preferencijala EU koje imaju zemlje kandidati,
 - kvalifikovano osoblje koje posjeduje znanja neophodna za rad na unutarnjem tržištu Unije.
- Podrazumijeva se, naravno, da bi neka zemlja kandidat mogla krenuti u ove procese, ona prethodno mora imati ureden jedinstveni ekonomski prostor na svojoj teritoriji. To, drugim riječima, podrazumijeva da unutarnje tržište zemlje mora obezbijediti:
- koherentan sistem legislative, što znači da svaki zakonski akt mora biti dio sistema zemlje,
 - jedinstveni administrativni prostor i
 - punu slobodu kretanja kapitala, robe, usluga i ljudi.

Taj ekonomski prostor mora funkcionirati po principima Svjetske trgovinske organizacije (WTO), odnosno EU, pri čemu su najvažniji sistem legislative za proizvode, sistemi ocjenjivanja usklađenosti i sistemi nadzora nad tržištem. Ovdje treba konstatirati da od svih zemalja kandidata za članstvo u EU, jedino BiH, praktično, još uvijek ima najmanje dva ekonomska prostora. Pokazuje se da je to velika prepreka razvoju i rastu privrede, a da to štetno utječe i na međuentitetsku trgovinu, odnosno tehničku kooperaciju.

Kao što je poznato, EU je u septembru 2000. godine odobrila BiH preferencijalni status za izvoz robe na svoje tržište, ali je od toga, na žalost, bilo male koristi, upravo zbog nepostojanja usklađene legislative koja bi to i omogućavala. Tako, na primjer, za industrijske proizvode koji moraju nositi oznaku CE da bi se uopšte pojavili na tržištu EU, što, u biti, ne predstavlja oznaku kvaliteta, ali znači

da je proizvod siguran za ljude, domaće životinje, okolinu i da neće imati negativni utjecaj na interese potrošača, te da je takav proizvod usklađen sa odgovarajućim propisima na snazi u EU, pravo isticanja na svojim proizvodima u BiH posjeduju trenutno samo četiri kompanije. Time postaje razumljivo zbog čega se iz BiH, uglavnom, izvoze sirovine kao što je rezana građa, doradni poslovi u tekstilu i slično, odnosno oni proizvodi koji ne podliježu sistemu obaveznog ocjenjivanja usklađenosti. Industrijske proizvode za koje je ovaj sistem obavezan mogu izvoziti samo firme koje, na žalost, same prouče odgovarajuću legislativu EU, same prođu proceduru ocjenjivanja u inozemstvu, te same pokriju tako nastale visoke troškove tog ocjenjivanja (usluge ispitnih laboratorija, certifikacionih i inspekcijskih tijela itd). Ipak, pozitivni pomaci postaju vidljivi u posljednje vrijeme, gdje se pojedine domaće institucije pokušavaju uključiti u procese certificiranja i uspješno ih privode kraju, ali još uvijek izostaje finansijska podrška firmama koje odluče ući u ovu skupu proceduru.

CE (Conformite Europeenne) znak se dakle postavlja na proizvode koji ispunjavaju važeće sigurnosne standarde u zemljama EU, a uspostavljen je da olakša slobodno kretanje robe među tim zemljama. Takvi proizvodi pokazuju da se proizvođač prilagodio zahtjevima zakonodavstva, te se mogu slobodno prometovati u okviru EU bez daljih modifikacija ili testiranja.

Glavni dio procedure za stavljanje CE znaka na proizvod jeste sastavljanje tzv. Technical Construction File (TCF) fajla, koji mora biti izrađen prije samog postavljanja CE znaka na proizvod i njegove prodaje na tržištu EU. TCF mora biti sastavljen na jednom od oficijelnih jezika EU i treba

da bude dostupan odgovornim predstavnicima u svakoj članici EU. Glavni elementi TCF fajla su:

- Deklaracija o konformizmu,
- Osnovni opis proizvoda,
- Dizajn, crteži i dijagrami,
- Detaljni tehnički podaci za osnovne aspekte proizvoda,
- Lista standarda i/ili primijenjenih rješenja,
- Izvještaj o proračunima i testiranjima koja su izvršena,
- Certifikat i izvještaj o kontroli,
- Kod serijske proizvodnje, interni uslovi koji moraju biti ispunjeni da bi se obezbijedilo poštivanje direktive,
- CE uputstvo.

Deklaracija o konformizmu mora biti sačinjena na jeziku svake države u kojoj se proizvod prodaje, sa kopijom koja se stavlja na raspolaganje nacionalnim vlastima. Ona mora sadržavati sljedeće:

- Ime i adresu proizvođača ili njegovog autorizovanog predstavnika,
- Opis proizvoda,
- Preporuke prema harmoniziranim standardima,
- Reference prema specifikaciji o konformizmu, tamo gdje je to potrebno,
- Identifikaciju potpisnika koji je opunomoćen od strane proizvođača ili njegovog autorizovanog predstavnika,
- Posljednje dvije cifre godine u kojoj je CE znak prvi put dodijeljen,
- Deklaracija o konformizmu mora biti napisana na najmanje jednom oficijelnom jeziku EU.

CE znak simbolizira, dakle, konformizam proizvoda u skladu sa zahtjevima EU, a nije oznaka njegovog kvaliteta. Znak je obavezan i mora se nalaziti na svakom industrijskom proizvodu prije njegovog isticanja na tržištu, osim u slučajevima gdje određene direktive zahtijevaju drugačije, bez obzira na to da li je proizveden u EU, SAD ili u trećim zemljama.

Neosporna je činjenica da se BiH suočava sa teškim privrednim problemima. Samo onaj ko se suoči sa problemom ima i šansu da ga riješi, za što je, naravno, potreban intelektualni napor i energija. Slijedenje primjera najuspješnijih tranzicijskih zemalja centralne i istočne Evrope, odnosno "kapiranje" njihovih iskustava, prioritarno ispunjavanje zahtjeva 23 poglavlja Bijele knjige EU sa paralelnim provođenjem dobre industrijske i poljoprivredne politike na jedinstvenom unutarnjem tržištu BiH, može osigurati toliko potreban rast i napredak, utemeljen na kvalitetnom izvozu i direktnim stranim investicijama. Ma kako to u ovom trenutku zvučalo, olakšavajuća je okolnost što postoji veliki prostor za djelovanje i šansa za poboljšanje u svim sferama društva, a samo permanentna edukacija i inoviranje znanja stvara pretpostavku održivog razvoja.

Ahmed GAZIJA

Treća sjednica UKOOR-a

Povećanje životnog standarda do 2006.

**Treća sjednica Upravnog komiteta za
okolinu i održivi razvoj BiH, kojoj je
prisustvovao i predstavnik P/GKFBiH, kao
stalni član, održana je 29. januara**

Između ostalog, razmatrani su: prijedlog dokumenta PRSP-a (Razvojna strategija u borbi protiv siromaštva); pokretanje procesa izrade Strategije okoline i održivog razvoja BiH i formiranje potkomiteta za koordinaciju implementacije međunarodnih konvencija o zaštiti okoline.

Predstavnik Ureda koordinatora BiH za PRSP - Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa dao je osvrt na predloženi materijal Razvojna strategija BiH - PRSP u borbi protiv siromaštva.

Dokument ima 650 stranica teksta, 36 poglavlja, a rađen je po metodologiji Svjetske banke. Vrijednost dokumenta je u tome, po riječima predstavnika Ureda, što se radi o prvom strateškom dokumentu koji je urađen isključivo od Vlade BiH, bez strane konsultantske pomoći i što je usaglašeno od oba entiteta.

- Makroekonomski okvir 2003 - 2006. predviđa:
- povećanje životnog standarda u odnosu na sadašnji za 50 odsto;
 - do kraja 2006., ukoliko se agresivno provedu reforme predviđene u razvojnoj strategiji, BiH bi trebala povratiti dvije trećine GDP-a per capita od prije rata;
 - to znači da bi se sadašnja nezaposlenost i stepen siromaštva prepolovili, a nivo plata povećao za trećinu u odnosu na sadašnji;
 - do kraja tog perioda nominalni ekonomski rast bi trebao iznositi 8,5 odsto.

Ciljevi Strategije su postavljeni tako da do kraja 2006. godine BiH postane samoodrživa ekonomija, koja će povratiti kreditnu sposobnost na međunarodnom tržištu kapitala.

Dokument je, u formi akcionih planova, dao prijedloge prioriteta za slijedeće sektore: socijalna zaštita, obrazovanje, zdravstvo, industrija, poljoprivreda, vodoprivreda i šumarstvo, okoliš, infrastruktura, energija, informacione tehnologije, deminiranje i regionalni razvoj (Pripreme PRSP-a u BiH mogu se pratiti na web-stranici www.bih.prsp.info).

Nakon izlaganja, uslijedila je rasprava u kojoj su učesnici istaknuli, kao osnovnu primjedbu, nedovoljnu usaglašenost sa aktima koji su do sada usaglašeni na oba entiteta i prošli dio usaglašavanja u formalno-pravnoj proceduri, kao što je NEAP i sl.

Kada je riječ o Strategiji okoline i održivog razvoja, treba izradu akcentirati na principe održivog razvoja. Podršku navedenoj aktivnosti dat će UNDP-e, a rasprava bi se trebala održati tokom aprila.

Nafija ŠEHIĆ - MUŠIĆ

Kreditne linije Investicijske banke FBiH

Potrebna dokumentacija, vrsta, namjena, iznos i mogućnosti kreditiranja poduzeća i individualnih poljoprivrednika (fizičkih lica) iz - revolving kreditnih linija poljoprivredna proizvodnja

Potrebna dokumentacija iz Revolving kreditne linije - Poljoprivreda

Dokumentacija koja predstavlja kompletan kreditni zahtjev (fizičko lice) sastoji se od sljedećeg:

1. Zahtjev za kredit,
2. IBF obrazac Poslovnog plana i pripadajuće financijske projekcije,
3. Investicioni program,
4. Uvjerenje od nadležnog organa uprave za obavljanje ove djelatnosti,
5. Poreska prijava,
6. Potvrda nadležnog organa o izmirenim porezima,
7. Zvanična procjena ponuđene imovine za hipoteku,
8. Predugovori o plasmanu proizvoda.

Dokumentacija koja predstavlja kompletan kreditni zahtjev (za poduzeće) sastoji se od sljedećeg:

1. Zahtjev za kredit,
2. IBF obrazac Poslovnog plana i pripadajuće financijske projekcije,
3. Investicioni program poduzeća,
4. Financijski izvještaj poduzeća zadnje dvije do tri godine,
5. Rješenje o registraciji poduzeća, uz izvršenu registraciju imovine poduzeća,
6. Zvanična procjena ponuđene imovine za hipoteku,
7. Predugovori o plasmanu proizvoda,
8. Kopije ugovora o transakcijskim računima kod banaka.

Pregled rokova kao i namjene revolving kreditne linije za financiranje poljoprivrede

1. BILJNA PROIZVODNJA

1.1. Postojeća biljna proizvodnja	18/6
Proizvodnja voća	18/6
Proizvodnja vinskog i stolnog grožđa	18/6
Proizvodnja povrća na otvorenom i zatvorenom prostoru	18/6
Proizvodnja cvijeća i ukrasnog bilja	18/6
Proizvodnja gljiva	18/6
Proizvodnja pšenice, raži i kukuruza	18/6
Proizvodnja duhana	18/6
1.2. Biljna proizvodnja - razvoj	
Voćarstvo (razvoj)	84/36
Vinogradarstvo (razvoj)	84/36
1.3. Rasadnička proizvodnja i sjemenarstvo	
Sjemenarstvo	36/12

Rasadnička proizvodnja u voćarstvu	36/12
Rasadnička proizvodnja u vinogradarstvu	36/12
Ostala rasadna proizvodnja	36/12

2. STOČARSKA PROIZVODNJA

2.1. Proizvodnja mesa u	
Kuničarstvu	24/6
Ovčarstvu	24/6
Kozarstvu	24/6
Govedarstvu	24/6
Svinjogojstvu	24/6
Peradarstvu	24/6
2.2. Proizvodnja mlijeka	36/12
2.3. Proizvodnja meda	36/12
2.4. Proizvodnja rasplodne stoke	
Koza, ovaca, svinja - osnovno stado, goveda, konja - osnovno stado	36/12

36/12

3. AKVAKULTURA (RIBARSTVO)

4. VETERINARSKA I POLJOPRIVREDNE STANICE

(laboratorija, oprema i preparati) 48/12

5. PRERADA

5.1. Proizvodnja sirovina (stočna hrana, koncentрати)	48/18
5.2. Proizvodnja umjetnog gnojiva	48/18
5.3. Proizvodnja zaštitnih sredstava	48/18
5.4. Proizvodnja prehrambenih i drugih proizvoda	
Iz voća	48/18
Iz povrća	48/18
Iz grožđa (vina)	48/18
Iz žitarica (brašna, piva)	48/18
Iz aromatskog bilja	18/18

Kamatna stopa IB FBiH je četiri odsto i na ovu kamatu poslovna banka zaračunava svoju maržu. Nema naknade za obradu kreditnog zahtjeva. Minimalan iznos kreditnih sredstava iz kreditne linije za individualne poljoprivredne proizvođače je 10.000,00 KM, dok je za pravna lica 50.000,00 KM. Prema Operativnim uputstvima IBF-a pokrivenost kredita sa nekretninom mora iznositi minimalno 2 : 1, dok je kod opreme taj odnos 3 : 1. Ovakav kreditni zahtjev potrebno je dostaviti preko domaće poslovne banke, koja bi ujedno bila i garant IBF-u za povrat vašeg kredita.

"Poslovni informator"

Novi propisi Evropske zajednice

O reguliranju emisije polutanata u zrak

- nastavak iz prošlog broja -

GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISIJA ZA NO_x (MJERENE KAO NO₂)

Granične vrijednosti emisije za NO₂ /izražene u mg/Nm³ (sadržaj O₂ od šest odsto za čvrsta goriva, tri procenta za tečna i gasovita goriva)/ za postojeće elektrane i elektrane za koje je dozvola zatražena prije 27. novembra 2002. godine i koje u rad neće ući poslije 27. novembra 2003. godine prikazane su u slijedećoj tabeli:

Vrsta goriva	Granične vrijednosti (mg/Nm ³)
Čvrsto gorivo	
50 - 500 MWt	600
Preko 500 MWt	500
Od 1. januara 2016	
50 - 500 MWt	600
Preko 500 MWt	200
Tečno gorivo	
50 - 500 MWt	450
Preko 500 MWt	400
Gasovita goriva	
50 - 500 MWt	300
Preko 500 MWt	200

Dakle, do 31. decembra 2015. godine, postrojenja koja koriste čvrsto gorivo sa procijenjenim termičkim inputom većim od 500 MW, koja od 2008. godine neće raditi više od 2.000 radnih sati godišnje (prosječno pet godina rada) bit će ograničena vrijednostima od 600 mg/Nm³. Od 1. januara 2016. godine postrojenja koja koriste čvrsto gorivo sa procijenjenim termičkim inputom preko 500 MW, koja neće raditi više od 1.500 radnih sati godišnje (prosječno pet godina rada) bit će ograničena vrijednostima od 450 mg/Nm³.

Do 1. januara 2018. godine u slučaju elektrana koje su u 12 mjesecom periodu od 1. januara 2001. godine radile i nastavile raditi sa čvrstim gorivima sa sadržajem volatila manjim od 10 odsto primijenit će se granica od 1.200 mg/Nm³.

Za "najudaljenija područja" bit će primijenjene slijedeće granične vrijednosti: čvrsta goriva općenito 650, čvrsta goriva sa sadržajem volatila manjim od 10 procenata 1.300, tečna goriva 450, gasovita goriva 350.

Za nova postrojenja ("nova-nova"), sa izuzetkom gasnih turbina, granične vrijednosti emisija (mg/Nm³) su slijedeće:

Čvrsta goriva (sadržaj O ₂ 6 odsto)			
Vrsta goriva	50 - 100 MWt	100 - 300 MWt	preko 300 MWt
Biomasa	400	300	200
Opći slučaj	400	200*	200
*300 u "najudaljenijim regionima"			
Tečna goriva (sadržaj O ₂ 3 odsto)			
	50 - 100 MWt	100 - 300 MWt	preko 300 MWt
	400	200*	200
*300 u "najudaljenijim regionima"			

U slučaju novih gasnih turbina granične vrijednosti NO_x u /mg/Nm³ (sadržaj O₂ 15 odsto)/ po jedinici (granične vrijednosti se primjenjuju samo za opterećenja preko 70 procenata) prikazane su u slijedećoj tabeli:

Preko 50 MWt toplotnog inputa	
Prirodni gas	50
Tečna goriva	120
Ostali gasovi	120

Gasne turbine za hitnu upotrebu koje rade manje od 5.000 sati godišnje isključene su iz ovih graničnih vrijednosti.

Takoder, granična vrijednost od 75 mg/Nm³ primjenjuje se u slijedećim slučajevima: gasne turbine korištene u TE-TO postrojenjima sa ukupnom efikasnošću od 75 procenata, gasne turbine u postrojenjima sa kombiniranim ciklusima sa električnim učinkom od 55 procenata, gasne turbine za mašinske pogone. Gasne

turbine za pojedinačne cikluse ne spadaju u bilo koju od gore navedenih kategorija, ali one koje imaju efikasnost veću od 35 odsto, granična vrijednost emisije je $50 \times \eta/35$, gdje η predstavlja stepen korisnosti.

GRANIČNE VRIJEDNOSTI EMISIJE ZA PRAŠINU

Granične vrijednosti emisije za prašine /izražene u mg/Nm^3 (sadržaj O_2 od šest odsto za čvrsta goriva, tri procenta za tečna i gasovita goriva)/ za postojeće elektrane i elektrane za koje je dozvola zatražena prije 27. novembra 2002. godine i koje u rad neće ući poslije 27. novembra 2003. godine prikazane su u slijedećoj tabeli:

Vrsta goriva	Procijenjeni input (MWt)	Granica emisije
Čvrsto gorivo	Veći ili jednak od 500	50**
	Manji od 500	100
Tečno gorivo*	sve	50
Gasovito gorivo	sve	pet (10 za visoke peći i 50 za ostale industrijske gasove)

*100 za postrojenja manja od 500 MWt koja koriste tečno gorivo sa sadržajem pepela preko 0,06 odsto
 **100 tamo gdje gorivo posjeduje toplotnu moć nižu od 5.800 kJ/kg, sadržaj vlage preko 45 wt odsto, kombinovani sadržaj vlage i pepela preko 60 wt odsto i CaO preko 10 odsto.

Za nova postrojenja, granične vrijednosti emisija prašine (mg/Nm^3) su slijedeće, sa izuzetkom gasnih turbina:

Čvrsta goriva (sadržaj O_2 6 odsto)		"Nova-nova"
50 - 100 MWt 50	preko 100 MWt 50	30
Tečna goriva (sadržaj O_2 3 odsto) 50 - 100 MWt 50	Preko 100 MWt 50	
Gasovita goriva (sadržaj O_2 3 odsto)		
Kao pravilo	pet	
Gasovi visokih peći	10	
Ostali gasovi iz čelične industrije	30	

Umjesto zaključka

Da bi se strategija zaštite okoline Bosne i Hercegovine utemeljila na savremenim i međunarodno priznatim principima i ostvarali realni uvjeti za uključivanje naše zemlje u aktuelne evropske integracije u kontekstu globalizacije okolinskih obaveza, neophodno je poštovati i implementirati dogovorene normative iz tog domena. Članice EZ-a svjesne da je osnova za to kvalitetna zakonska regulativa, i upoznate da nedostaje u BiH, preko nadležne komisije, u 2000. godini, odobrile su finansiranje preko PHARE programa projekta "Priprema okolinske legistative u BiH". Pripremljeni su propisi usaglašeni sa istim u zemljama EZ-a i upravo je u toku zakonska procedura donošenja pet okolinskih zakona: Okvirnog zakona o zaštiti okoline, Zakona o zaštiti prirode, Zakona o zaštiti voda, Zakona o upravljanju otpadom i Zakona o zaštiti zraka. Takođe, u okviru iste aktivnosti pripremaju se podzakonska akta, između ostalog, i odredbe koje se odnose na granične vrijednosti emisije iz postrojenja za sagorijevanje. Vodič za pripremu tih dokumenata, napominjem, je regulativa EZ-a, a, ilustracije radi, može se pogledat izvod iz drafta koji se odnosi na emisiju iz postrojenja koja koriste čvrsta goriva:

Čvrsta goriva izražena u mg/Nm^3 - sadržaj O_2 6 odsto.

Zagađujuća materija	< 50 MW_{th}	50 - 100 MW_{th}	100 - 300 MW_{th}	>300 MW_{th}
SO_2 Opći slučaj		850	850-200 (linearno opadanje od 100 do 300 MW_{th})	200
Domaća goriva		Ili nivo desumporizacije ≥ 90 odsto	Ili nivo desumporizacije ≥ 92 odsto	Ili nivo desumporizacije ≥ 95 odsto
NO_x		400	300	200
Prašina	50	50	30	30

Literatura:

LCP - Directive of Large Combustion Plants and NEC - Directive of National Emission Ceilings; European Union - Council and Parliament.

Peter Casidy, Energy Group, Nasoms, London, UK, Modern Power Systems. March 2002.

Unipeda and Eurelectric: Large Combustion Plant and National Emissions Ceilings: Electricity industry urges EU institutions to agree current drafts for linked directives, calls for fair contribution to emission reduction from other sectors, Brussels, 25. 01. 2001.

Eurelectric: Comments on the European Parliament 2nd reading resolution on the LCP and NEC Directives, Brussels, 19. 04. 2001.

Kadira MOČEVIĆ i Lejla MAŠALA

Ponuda - Potražnja

KBM Fineko, d.o.o.
Ul. Vita Kraigherja 5
2000 Maribor
R Slovenija
Oglašavamo

RASPIS ZA PRODAJU OPREME LAKIRNICE BIVŠEGA LIP-a SLOVENSKE KONJICE

Predmet oglasa je oprema lakirnice bivšoga LIP-a iz Slovenskih Konjica, koji je u vlasništvu Nove KBM d.d., Maribor, Ul. Vita Kraigherja 4, 2000 Maribor, R Slovenija. Oprema lakirnice je proizvedena u SOP KRŠKO, i ugrađena 1980. godine, a služi za luženje i lakiranje drvenih proizvoda.

Oprema koja je predmet ovoga raspisa obuhvaća:

* sistem za gašenje CO2	1 kom,
* naprava za potapljanje	1 kom,
* sto za ručno brušenje	2 kom,
* lakirniška kabina	3 kom,
* sprava za nanos laka	1 kom,
* kanal za sušenje SOP	1 kom,
* aparati za ogrijevanje	1 kom.

Uslovi:

Navedena oprema se prodaje i preuzima po sistemu "VIDENO - KUPLJENO".

Demontaža i odvoz je u nadležnosti kupca.

Cijena opreme lakirnice je 10.000,00 EUR + PDV

Za sve ostale informacije i ogled uređaja smo vam dostupni na:

Telefon : 00386 2 2292455 ili 00386 2 229 2471

Faks: 00386 2 229 2467

E- mail: Mark.Brzan@KBM-Fineko.si

ili se lično oglasite na sjedištu preduzeća; Ulica Vita Kraigherja 5, VI sprat, Maribor, R Slovenija

Kompanija VIFESA, S.L. proizvođač mašina i instalacija za izradu prefabrikovanih betonskih elemenata - cijevi, lukova, okvira i dr. traži informacije o poduzećima, direktnim klijentima ili mogućim predstavnicima u Bosni i Hercegovini.

Detaljnije informacije mogu se dobiti u direktnom kontaktu sa kompanijom:

VIFESA, S.L.

Carretera de Alcaudete, km²

Apartado de Correos, 113

45600 TALAVERA DE LA REINA

(TOLEDO)

ESPAÑA

Telefoni: 00 34 925 80 23 78 - 925 80 35
70 - 925 80 23 28

Faks: 00 34 925 80 91 15

www. vifesa.es

E-mail: vifesa@vifesa.es

Poslovni prostor - ponuda

Pod povoljnim uslovima, i na duži period, izdajem poslovni prostor u Zoviku (18 km od Sarajeva prema Mostaru). Zatvoreni prostor, pogodan za mnoge djelatnosti (struja, voda, centralno grijanje, dvije telefonske linije itd) je veličine 700 m² sa okućnicom od 4.000 m² i asfaltiranim parking prostorom od 1.000 m², neposredno uz magistralni put. Posjedujem i građevinsku dozvolu za dodatni poslovni objekt 18 x 6,6 metara. Prostor je odmah useljiv.

Telefon 033/653-454 ili mobilni 061/212-706 i 061/249-249.

Međunarodna internacionalna tvrtka ALSTOM sa sjedištem u Karlovcu ima potrebu za novom ili polovnom konzolnom dizalicom nosivosti 50 kN (za polovne dizalice nije uvjet daljinsko upravljanje, a veličine za brzine su okvirne).

Dodatne informacije mogu se dobiti u:

Hrvatskoj gospodarskoj komori

Županijskoj komori Karlovac,

Kralja Tomislava 19b,

47000 Karlovac/Hrvatska

Kontakt osoba: Ivo Ružić, dipl. inž.

Telefon: 00385 47 612 111

ALSTOM POWER d.o.o. Energetska postrojenja
Karlovac

Mala Švarca 155

47000 Karlovac/Hrvatska

Telefon: 00385 47 666 200

Faks: 00385 47 665 957

Control-5 test na narkotike

Zadnjih godina zloupotreba narkotika je, na žalost, postala vruća i nezaobilazna tema i kod nas. Sve je veći broj mladih koji se odlučuju na taj korak. Veliki je problem bio praćenje narkomanije kao pojave u društvu, bez opipljivih dokaza i tragova, naročito što egzaktna metoda do prije nekoliko godina nije postajala

U zadnjih nekoliko godina veliku promjenu donosi test na narkotike koji služi za određivanje narkotika i njihovih metabolita u urinu, a krasi ga jednostavnost upotrebe i preciznost. Širom svijeta kompanije povremeno provode testiranje na svojim radnicima, kao i osiguravajuće kompanije nad osiguranicima. Policija ga je u gotovo svim zemljama svijeta uvela kao sredstvo rada.

Kod nas u apotekama se mogu naći testovi na više različitih narkotika u jednom kakav je npr. CONTROL 5, koji otkriva zloupotrebu narkotika za period od zadnjih nekoliko dana do momenta uzimanja uzorka urina i na taj način omogućava da se odjednom utvrdi prisustvo bilo kojeg narkotika iz grupe najzloupotreblijavanih izvođenjem samo jednog testiranja.

Pored ovih, iz ove grupe bismo izdvojili testove, mada nisu još u širokoj upotrebi, koji postoje kod nas već nekoliko godina za određivanje Streptokoka A iz brisa grla i nosa, virus HIV indirektno iz pune krvi, i iz pljuvačke, virus gripa-Infl-uenza A/B iz brisa grla ili nosa, Chlamidia trachomatis, Hepatitis B i Hepatitis C... Ova grupa se za sad kod nas koristi samo u liječničkim ordinacijama, i tu znatno ubrzava proces dijagnoze i određivanja terapije, tako da već možemo reći da dosadašnje čekanje ostaje kao nužna opcija u malom broju slučajeva.

Materije čiji porast ili pojava ukazuju na maligna oboljenja prije nego što dođe do pojave jasno prepoznatljivih simptoma kao što je PSA, ili okultno krvarenje u stolici, otvaraju novo poglavlje u borbi protiv opake bolesti.

Samomjerači šećera u krvi

Sve do 1841. godine kada je Karl Tromer izumio kvalitativni test za dokazivanje prisustva šećera, jedini metod koji su liječnici imali na raspolaganju bio je da kušaju okus mokraće!

Devet godina kasnije Fehling je usavršio i prvi kvantitativni test dokazivanja šećera koji se još uvijek koristi u nastavi hemije. Jedno od revolucionarnih pomaka naprijed na polju kućne dijagnostike koje je umnogome pomoglo unapređenju životnog stila ljudi sa dijabetesom su samomjerači šećera u krvi, čije se tehničke karakteristike svakog dana usavršavaju, a sve u cilju što većeg komoditeta pacijenta. Naravno, oni služe za samokontrolu i ne mogu zamijeniti laboratorijske pretrage, ali mogu biti koristan orijentir i pacijentu i ljekaru o: toku bolesti, djelovanju terapije. Prilikom kupovine ovakvih aparata treba voditi računa o više faktora: kvalitetu samog aparata, posebno dostupnosti i cijeni potrošnog materijala u ovom slučaju senzora ili trakica koje se moraju koristiti uz aparat. Za osobe sa slabijim vidom preporučljivo je izabrati aparat sa većim displejom. U zavisnosti koje metode se koriste, aparati se

dijele na fotometre i senzore. Fotometri mjere intenzitet oboljenja nastalog stvaranjem kompleksa reagensa nanesenog na trakicu, i šećera prisutnog u krvi.

Prednost ove metode je dodatna vizuelna kontrola nastale boje trakice, pored očitavanja koje se pokaže na displeju aparata. Pacijenti koji nemaju mogućnost da nabave aparat mogu ovakvu vrstu trakica da koriste bez aparata tako što će uz kontrolnu šemu boja moći kontrolirati orijentaciono koncentraciju šećera u krvi. Druga vrsta aparata su biosenzori koji koriste senzore (trakice sa elektrodama).

Ove trakice su obično skuplje od fotometrijskih trakica, ali su i manje osjetljive na vlagu, temperaturu i potrebno je manje uzorka kapilarne krvi za mjerenje.

Interesantni su i mnogi drugi testovi, kao i aparati za medicinsku dijagnostiku za kućnu upotrebu.

U narednom broju mjeraci pritiska i test na trudnoću.

Mr ph. Maja KNEŽEVIĆ

Obavijest

Promotivno predstavljanje novih tehnologija

P/GKFBiH, u suradnji sa Institutom za njemačko-bosansku ekonomsku suradnju (I - DBW), organizira

PROMOTIVNO PREDSTAVLJANJE NOVIH TEHNOLOGIJA

koje će se održati 18. 03. 2003. godine u sali Privredne/Gospodarske komore FBiH, Sarajevo, Branislava Đurđeva 10, sa početkom u 12 sati.

Promotivno predstavljanje odnosi se na dvije teme:

I tema: Ekološka građevinska tehnologija i klimatizacija objekata, pomoću ISOMAX-tehnologije, uključujući i socijalni aspekt pri gradnji objekata;

II tema: Patent u obliku modula za proizvodnju vodonika, koji u budućnosti treba da zamijeni pogonsko gorivo (benzin), u svim motorima sa unutarnjim sagorijevanjem.

O navedenim temama izlagaće Edmond D. Krecke, dipl. inž. istraživač i pronalazač.

Molim da vašu zainteresiranost za prisustvo promociji potvrdite na telefon 033/220-956, najkasnije do 05. 03. ove godine.

Najava

Gospodarski forum

»Ekonomska suradnja RH (Dalmacije) i BiH (Hercegovine) - stanje, mogućnosti i prijedlozi«

Generalni konzulat R Hrvatske u BiH - Mostar, u partnerstvu s Gradom Mostarom, Privrednom/Gospodarskom komorom FBiH, HGK Poslovnicom Mostar, GK Županija Herceg-bosanske i Zapadno-hercegovačke, te Univerzitetom «Džemal Bijedić» i Sveučilištem u Mostaru organizira Gospodarski forum (GF) o temi: »Ekonomska suradnja RH (Dalmacije) i BiH (Hercegovine) - stanje, mogućnosti i prijedlozi«.

Gospodarski forum želi promicati europske vrijednosti regionalne suradnje.

GF će se održati, pod pokroviteljstvom Vlade RH i Vijeća ministara BiH, 27. ožujka 2003. godine (četvrtak) u Mostaru (Konferencijska dvorana Zgrade federalnih institucija - ul. Ante Starčevića bb), tj. terminski je prilagođen terminu održavanja Mostarskog gospodarskog sajma (od 25. do 30. III 2003. godine).

GF će prisustvovati državni županijski i gradski/općinski dužnosnici; rukovoditelji različitih gospodarskih asocijacija, agencija i institucija, te znanstvenici, gospodarstvenici i drugi.

Za GF pripremljeno je preko 20 stručno-analitičkih radova i priloga koji sagledavaju određene aspekte glavne teme.

GF će usvojiti dokument «Poruke, preporuke i prijedlozi Gospodarskog foruma».

O radu GF naknadno će se izdati posebna publikacija i CD ROM.

Generalni sponzori GF su: «Aluminij» d.d. Mostar, «Croatia osiguranje» d.d. Ljubuški, «Mepas» d.o.o. Široki Brijeg i Zagrebačka banka BH d.d. Mostar.

Eventualno zainteresirani za glavnu temu GF svoje pisane priloge mogu dostaviti na e-mail adresu: gkhr.mostar@mvp.hr najdalje do 20. III 2003. godine.

Za nazočnost GF zainteresiranih (koji nisu ciljano pozvani u svojstvu autora rada/priloga ili službenog predstavnika organa/institucije) nije potrebna kotizacija već samo akreditacija (naziv tvrtke/institucije, adresa, te ime i prezime osobe) na adresu:

Generalni konzulat RH u BiH - Mostar, Zagrebačka 8, najdalje do 05. III 2003. godine.

**GOSPODARSKI FORUM
MOSTAR 2003**